

ÖBERG

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)
της 16ης Φεβρουαρίου 2006 *

Στην υπόθεση C-185/04,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, που υπέβαλε το länsrätten i Stockholms län (Σουηδία) με απόφαση της 20 Απριλίου 2004, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 22 Απριλίου 2004, στο πλαίσιο της δίκης

Ulf Öberg

κατά

Försäkringskassan, länskontoret Stockholm, πρώην Stockholms läns allmänna försäkringskassa,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους C. W. A. Timmermans, πρόεδρο τμήματος, R. Schintgen, R. Silva de Lapuerta (εισηγήτρια), Γ. Αρέστη και J. Klučka, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η σουηδική.

γενικός εισαγγελέας: A. Tizzano
γραμματέας: C. Strömholm, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 17ης Νοεμβρίου 2005,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- ο Öberg, αυτοπροσώπως και εκπροσωπούμενος από τον J. Hettne,
- η Σουηδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον A. Kruse,
- η Φινλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον T. Rynhä,
- η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους D. Martin και K. Simonsson,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των άρθρων 12 ΕΚ, 17, παράγραφος 2, ΕΚ, 18 ΕΚ και 39 ΕΚ, του άρθρου 7, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 του Συμβουλίου, της 15ης Οκτωβρίου 1968, περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας (ΕΕ L 257, σ. 2), καθώς και της οδηγίας 96/34/ΕΚ του Συμβουλίου, της 3ης Ιουνίου 1996, σχετικά με τη συμφωνία-πλαίσιο για τη γονική άδεια, που συνάφθηκε από την UNICE, τη CEEP και τη CES (ΕΕ L 145, σ. 4).
- 2 Η αίτηση υποβλήθηκε στο πλαίσιο της διαφοράς μεταξύ, αφενός, του U. Öberg και, αφετέρου, του ταμείου κοινωνικής ασφαλίσεως της Στοκχόλμης (Försäkringskassan, länskontoret Stockholm, πρώην Stockholms läns allmänna försäkringskassa), η οποία αφορά τον συνυπολογισμό του χρόνου κατά τον οποίον ο U. Öberg ήταν ασφαλισμένος στο κοινό σύστημα υγειονομικής ασφαλίσεως των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για τον υπολογισμό του ύψους των γονικών επιδομάτων.

Το νομικό πλαίσιο

- 3 Οι διατάξεις για τα γονικά επιδόματα περιλαμβάνονται στο κεφάλαιο 4 του σουηδικού νόμου περί συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως [lag (1962:381) om allmän försäkring, στο εξής: AFL].

- 4 Σύμφωνα με το κεφάλαιο 4, άρθρο 3, του AFL, τα γονικά επιδόματα καταβάλλονται λόγω γεννήσεως τέκνου στους γονείς επί 450 ημέρες κατ' ανώτατο όριο συνολικά και το αργότερο μέχρι το τέκνο να φτάσει το όγδοο έτος της ηλικίας του ή να ολοκληρώσει το πρώτο έτος σχολικής εκπαίδευσης, εφόσον αυτό συμβεί αργότερα.

- 5 Κατά το κεφάλαιο 4, άρθρο 6, του AFL, το κατώτατο ποσό γονικού επιδόματος ανέρχεται σε 60 σουηδικές κορώνες (SEK) ημερησίως (στο εξής: εγγυημένο ποσό). Ορίζεται περαιτέρω ότι, αν ο γονέας είναι ασφαλισμένος επί τουλάχιστον 240 συνεχείς ημέρες πριν από τη γέννηση ή την αναμενόμενη ημερομηνία γεννήσεως του τέκνου για ποσό ανώτερο του εγγυημένου, το γονικό επίδομα κατά τις πρώτες 180 ημέρες ισούται με το ποσό του ημερήσιου επιδόματος ασθένειας.

- 6 Σύμφωνα με το κεφάλαιο 3, άρθρο 2, του AFL, το ημερήσιο επίδομα ασθένειας υπολογίζεται βάσει του αναμενόμενου ετήσιου εισοδήματος του ασφαλισμένου από την επαγγελματική δραστηριότητα που ασκεί στη Σουηδία, με την επιφύλαξη τυχόν μεταβολών στην κατάστασή του.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 7 Αφού εργάστηκε ως υπάλληλος του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων από το 1995 έως το 2000, ο U. Öberg, Σουηδός υπήκοος, επέστρεψε στη Σουηδία. Είναι πατέρας ενός τέκνου που γεννήθηκε στις 22 Σεπτεμβρίου 1999.

8 Με αποφάσεις της 28ης Αυγούστου και της 16ης Νοεμβρίου 2001, το ταμείο κοινωνικής ασφάλισης της Στοκχόλμης αρνήθηκε να χορηγήσει στον U. Öberg γονικό επίδομα ίσο προς το ημερήσιο επίδομα ασθενείας κατά τις 180 πρώτες ημέρες της άδειας γονικής άδειας, με το αιτιολογικό ότι, κατά τον προ της γεννήσεως του τέκνου χρόνο, εργαζόταν στο Δικαστήριο και, ως εκ τούτου, δεν ήταν ασφαλισμένος στο εθνικό σύστημα ασφάλισης υγείας επί τουλάχιστον 240 συνεχείς ημέρες πριν τη γέννηση ή πριν την αναμενόμενη ημερομηνία γεννήσεως για ποσό ανώτερο του εγγυημένου.

9 Ο U. Öberg άσκησε προσφυγή κατά των αποφάσεων αυτών ενώπιον του länsrätten i Stockholms län, το οποίο αποφάσισε να αναστείλει την εκδίκαση της υποθέσεως και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα εξής προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Συνάδει προς τα άρθρα 12 ΕΚ, 17, παράγραφος 2, ΕΚ, 18 ΕΚ και 39 ΕΚ, προς το άρθρο 7, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 1612/68 και προς την οδηγία 96/34 [...] το γεγονός ότι μια εθνική νομοθεσία απαιτεί ο γονέας να κατοικούσε και να υπαγόταν σε σύστημα ασφάλισης υγείας στο οικείο κράτος μέλος επί τουλάχιστον 240 ημέρες πριν από τη γέννηση του τέκνου του προκειμένου να αποκτήσει δικαίωμα επί γονικού επιδόματος που να αντιστοιχεί στο ημερήσιο επίδομα ασθενείας του γονέα;

2) Αν η απάντηση στο ερώτημα [1] είναι καταφατική: Επιβάλλει το κοινοτικό δίκαιο, κατά τον καθορισμό του αν ο εργαζόμενος πληροί την προϋπόθεση περί ασφάλισης επί ορισμένο χρόνο σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, να λαμβάνεται υπόψη και το χρονικό διάστημα κατά το οποίο ο εργαζόμενος υπαγόταν στο κοινό σύστημα ασφάλισης υγείας σύμφωνα με τους κανόνες του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

- 10 Με τα δύο αυτά προδικαστικά ερωτήματα, τα οποία επιβάλλεται να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν αν, σε περίπτωση εφαρμογής εθνικής κανονιστικής ρυθμίσεως όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, το κοινοτικό δίκαιο και, ιδίως, οι διατάξεις περί ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων πρέπει να ερμηνεύονται υπό την έννοια ότι πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το χρονικό διάστημα κατά το οποίο ο εργαζόμενος υπαγόταν στο σύστημα υγειονομικής ασφαλίσεως των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.
- 11 Κατά πάγια νομολογία, κάθε κοινοτικός υπήκοος ο οποίος χρησιμοποίησε το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων και ο οποίος άσκησε επαγγελματική δραστηριότητα σε κράτος μέλος άλλο από εκείνο της κατοικίας του εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 39 ΕΚ ανεξαρτήτως του τόπου κατοικίας του και της ιθαγενείας του (αποφάσεις της 23ης Φεβρουαρίου 1994, C-419/92, Scholz, Συλλογή 1994, σ. I-505, σκέψη 9, της 12ης Δεκεμβρίου 2002, C-385/00, De Groot, Συλλογή 2002, σ. I-11819, σκέψη 76, της 2ας Οκτωβρίου 2003, C-232/01, Van Lent, Συλλογή 2003, σ. I-11525, σκέψη 14, και της 13ης Νοεμβρίου 2003, C-209/01, Schilling και Fleck-Schilling, Συλλογή 2003, σ. I-13389, σκέψη 23).
- 12 Επιβάλλεται, εξάλλου, η υπόμνηση ότι, κατά πάγια νομολογία, ο υπάλληλος των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων έχει την ιδιότητα του διακινουμένου εργαζομένου. Συγκεκριμένα, ο κοινοτικός υπήκοος που εργάζεται σε κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο της καταγωγής του δεν χάνει την ιδιότητα του εργαζομένου, κατά την έννοια του άρθρου 39, παράγραφος 1, ΕΚ, επειδή απασχολείται σε διεθνή οργανισμό, έστω και αν οι προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής του στη χώρα όπου εργάζεται ρυθμίζονται ειδικά από διεθνή σύμβαση (απόφαση της 15ης Μαρτίου 1989, 389/87 και 390/87, Echternach και Moritz, Συλλογή 1989, σ. 723, σκέψη 11, προπαρατεθείσα απόφαση Schilling και Fleck-Schilling, σκέψη 28, και απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2004, C-293/03, My, Συλλογή 2004, σ. I-12013, σκέψη 37).

- 13 Επομένως, ένας εργαζόμενος υπήκοος κράτους μέλους, όπως ο U. Öberg δεν επιτρέπεται να στερηθεί τα κοινωνικά δικαιώματα και πλεονεκτήματα που παρέχει το άρθρο 39 ΕΚ (προπαρατεθείσες αποφάσεις *Echternach* και *Moritz*, σκέψη 12, και *My*, σκέψη 38).
- 14 Το Δικαστήριο έχει επίσης κρίνει ότι όλες οι διατάξεις της Συνθήκης ΕΚ περί ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων σκοπό έχουν να διευκολύνουν για τους κοινοτικούς υπηκόους την άσκηση πάσης φύσεως επαγγελματικών δραστηριοτήτων σε ολόκληρο το έδαφος της Κοινότητας και απαγορεύουν τα μέτρα που θα μπορούσαν να αποβούν δυσμενή για τους εν λόγω υπηκόους, όταν αυτοί επιθυμούν να ασκήσουν οικονομική δραστηριότητα στο έδαφος άλλου κράτους μέλους (απόφαση της 7ης Ιουλίου 1992, C-370/90, *Singh*, Συλλογή 1992, σ. I-4265, σκέψη 16, προπαρατεθείσες αποφάσεις *De Groot*, σκέψη 77, και *Van Lent*, σκέψη 15).
- 15 Συναφώς, διατάξεις οι οποίες εμποδίζουν ή αποθαρρύνουν υπήκοο κράτους μέλους να εγκαταλείψει το κράτος καταγωγής του, προκειμένου να ασκήσει το δικαίωμά του ελεύθερης κυκλοφορίας, συνιστούν εμπόδια για την ελευθερία αυτή, ακόμη και αν εφαρμόζονται ανεξαρτήτως της ιθαγενείας των οικείων εργαζομένων (προπαρατεθείσες αποφάσεις *De Groot*, σκέψη 78, *Van Lent*, σκέψη 16, και *Schilling* και *Fleck-Schilling*, σκέψη 25).
- 16 Ωστόσο, μια εθνική ρύθμιση, δυνάμει της οποίας ο χρόνος ασφαλίσεως στο κοινό σύστημα υγειονομικής ασφαλίσεως των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων δεν λαμβάνεται υπόψη κατά τον υπολογισμό του ύψους των γονικών επιδομάτων είναι ικανή να εμποδίσει και, επομένως, να αποθαρρύνει τους υπηκόους ενός κράτους μέλους από την άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας σε θεσμικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του οποίου η έδρα βρίσκεται στο έδαφος άλλου κράτους μέλους, διότι οι εν λόγω υπήκοοι, αποδεχόμενοι μία θέση εργασίας σε κοινοτικό όργανο, θα έχαναν τη δυνατότητα να λάβουν, στο πλαίσιο του εθνικού συστήματος υγειονομικής ασφαλίσεως, την οικογενειακή παροχή που θα δικαιούνταν αν δεν είχαν αποδεχθεί την εν λόγω θέση εργασίας (βλ., κατά την έννοια αυτή, την προπαρατεθείσα απόφαση *My*, σκέψη 47).

- 17 Επομένως, μια εθνική κανονιστική ρύθμιση, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, συνιστά εμπόδιο στην ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων και απαγορεύεται, κατ' αρχήν, από το άρθρο 39 ΕΚ.
- 18 Επιβάλλεται, ωστόσο, να εξεταστεί αν το εμπόδιο αυτό μπορεί ενδεχομένως να δικαιολογηθεί βάσει διατάξεων της Συνθήκης.
- 19 Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, μέτρο περιοριστικό κάποιας από τις διασφαλιζόμενες από τη Συνθήκη θεμελιώδεις ελευθερίες δεν μπορεί να δικαιολογηθεί παρά μόνον εφόσον τηρείται εν προκειμένω η αρχή της αναλογικότητας. Συναφώς, ένα τέτοιο μέτρο πρέπει να είναι κατάλληλο για την επίτευξη σκοπού θεμιτού και συμβατού προς τη Συνθήκη και να μην υπερβαίνει το αναγκαίο για την επίτευξη του σκοπού αυτού μέτρο (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 31ης Μαρτίου 1993, C-19/92, Kraus, Συλλογή 1993, σ. I-1663, σκέψη 32, και της 26ης Νοεμβρίου 2002, C-100/01, Oteiza Olazabal, Συλλογή 2002, σ. I-10981, σκέψη 43).
- 20 Η Σουηδική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το σύστημα του AFL λειτουργεί κατά τρόπο αντικειμενικό, ανεξαρτήτως της ιθαγένειας των ενδιαφερομένων, και προσήκοντα για την καταπολέμηση των καταστρατηγήσεων κατά την εφαρμογή της αρχής του συνυπολογισμού των περιόδων ασφαλίσεως. Κατά την εν λόγω κυβέρνηση, αν στους διακινούμενους εργαζομένους που έχουν εργαστεί σε θεσμικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ενώσεως χορηγηθούν γονικά επιδόματα υψηλότερα από τα εγγυημένα ποσά, θα αυξηθεί κατά πολύ η οικονομική επιβάρυνση των εθνικών συστημάτων κοινωνικής αρωγής, με αποτέλεσμα τα κράτη μέλη που καταβάλλουν υψηλά γονικά επιδόματα, όπως το Βασίλειο της Σουηδίας, να αναγκαστούν ενδεχομένως να μειώσουν τα σχετικά ποσά.

- 21 Προσβολή των δικαιωμάτων που οι πολίτες αντλούν από διατάξεις της Συνθήκης που κατοχυρώνουν την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων δεν μπορεί να στηριχθεί σε καθαρώς οικονομικής φύσεως εκτιμήσεις.
- 22 Εξάλλου, επιβάλλεται να υπομνηστεί ότι οι δικαιολογητικοί λόγοι που ένα κράτος μέλος μπορεί να επικαλεστεί πρέπει να συνοδεύονται από ανάλυση σχετική με την καταλληλότητα και την αναλογικότητα του περιοριστικού μέτρου που θεσπίζει τον εν λόγω κράτος (απόφαση της 18ης Μαρτίου 2004, C-8/02, *Leichtle*, Συλλογή 2004, σ. I-2641, σκέψη 45).
- 23 Εν προκειμένω, όμως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι τέτοια ανάλυση δεν υπάρχει. Συγκεκριμένα, η Σουηδική Κυβέρνηση επικαλείται απλώς, κατά τρόπο υποθετικό και χωρίς να προσκομίζει συγκεκριμένα στοιχεία που να στηρίζουν την επιχειρηματολογία της, ότι, αν ο χρόνος ασφάλισης ενός διακινούμενου εργαζομένου στο κοινό σύστημα υγειονομικής ασφάλισης των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ληφθεί υπόψη για την εφαρμογή του κεφαλαίου 4, άρθρο 6, AFL, θα υπάρξει οικονομική επιβάρυνση του εθνικού συστήματος κοινωνικής αρωγής.
- 24 Επομένως, δεν δικαιολογείται περιορισμός στην ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων ο οποίος απορρέει από την άρνηση να ληφθεί υπόψη κατά τον υπολογισμό των γονικών επιδομάτων ο χρόνος ασφάλισης των διακινούμενων εργαζομένων στο κοινό σύστημα υγειονομικής ασφάλισης των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.
- 25 Κατόπιν των σκέψεων που προηγήθηκαν, το Δικαστήριο δεν είναι απαραίτητο να αποφανθεί επί της ερμηνείας των άρθρων 12 ΕΚ, 17 ΕΚ, 18 ΕΚ και 7, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 1612/68 ούτε επί της ερμηνείας της οδηγίας 96/34.

- 26 Υπό τις συνθήκες αυτές, στα προδικαστικά ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 39 ΕΚ πρέπει να ερμηνευθεί κατά την έννοια ότι, σε περίπτωση εφαρμογής εθνικής κανονιστικής ρυθμίσεως όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το χρονικό διάστημα κατά το οποίο ο εργαζόμενος υπαγόταν στο κοινό σύστημα υγειονομικής ασφαλίσεως των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 27 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφαινεται:

Το άρθρο 39 ΕΚ πρέπει να ερμηνευθεί κατά την έννοια ότι, σε περίπτωση εφαρμογής εθνικής κανονιστικής ρυθμίσεως όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το χρονικό διάστημα κατά το οποίο ο εργαζόμενος υπαγόταν στο κοινό σύστημα υγειονομικής ασφαλίσεως των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

(υπογραφές)